
SPECYFIKACJA TECHNICZNA

**Wykonanie prac budowlanych w budynku nr 14 przy ul. Radiowej 2
w Warszawie .**

Inwestor:

**Stołeczny Zarząd Infrastruktury
Al. Jerozolimskie 97
00-909 Warszawa**

Data opracowania:
Czerwiec 2020

1. Opis rozwiązań – klimatyzacja

1.1. Stan istniejący

Budynek istniejący składający się z 1 kondygnacji nadziemnej oraz z poddaszem nieużytkowym. Obiekt podzielony część techniczną (kuchnia , wentylatornia , pomieszczenia pomocnicze) oraz część jadalnianą. Budynek jest wyposażony w instalacje ogrzewania, kanalizacji, wody oraz wentylację mechaniczną nawiewną oraz oddzielną instalację wyciągową . Budynek nie posiada żadnego systemu chłodzenia pomieszczeń , poza pomieszczeniem magazynowania żywności .

Rozwiązania - klimatyzacja

W pomieszczeniach znajdują się systemy VRF oraz MINI VRF i DUAL. W pomieszczeniach kuchennych zostaną wykonane systemy zapewniające wymagane parametry pracy oparte na urządzenia podsufitowych , w pomieszczeniach sal generalskich i stołówki ogólnej oparte na urządzeniach kasetonowych a w pomieszczeniach wydawalni posiłków na urządzeniach ściennych . Każdy system z jednostkami wewnętrznymi będzie wyposażony we własny sterownik ścienny umożliwiający niezależną regulację temperatury w każdym pomieszczeniu. System VRF umożliwia pracę układu z płynną regulacją wydajności. Układ klimatyzacji VRF składa się z następujących elementów:

- centralna jednostka zewnętrzna chłodnicza zlokalizowana przed budynkiem
- jednostki klimatyzacyjne wewnętrzne ściennie , podsufitowe i kasetonowe
- przewody freonowe z miedzi chłodniczej
- przewody zasilania elektrycznego
- przewody sterowania, sterowniki
- odprowadzenie skroplin

Jednostki zewnętrzne połączone są z jednostkami wewnętrznymi instalacją freonową. Instalacja freonowa z miedzi chłodniczej, przewody łączyc przez lutowanie twarde w osłonie gazu obojętnego.

Maksymalny odstęp między podporami przewodów podano w tabelicy poniżej.

Średnica nominalna	Przewód montowany	
	pionowo	poziomo
6,35	1,2	0,6*
9,53	1,2	0,6*
12,7	1,6	1,2
15,88	1,6	1,5
19,05	2,0	1,5
28,58 i większe	2,9	2,2

*W pęku rury mocować co 1,2m

Przy przejściach rur przez przegrody budowlane należy stosować tuleje ochronne.

W tulei nie może być połączeń rur.

Tuleja ochronna powinna być rurą o średnicy wewnętrznej większej od średnicy zewnętrznej rury przewodu :

- a) co najmniej o 2 cm, przy przejściu przez przegrodę pionową
- b) co najmniej o 1 cm, przy przejściu przez strop.

Tuleja ochronna powinna być dłuższa niż grubość przegrody pionowej o około 5 cm z każdej strony, a przy przejściu przez strop powinna wystawać około 2cm powyżej posadzki.

Przestrzeń pomiędzy rurą przewodu a tuleją ochronną powinna być wypełniona materiałem trwale plastycznym nie działającym korozyjnie na rurę, umożliwiającym jej wzdłużne przemieszczanie się i utrudniającym powstanie w niej naprężeń ścinających.

Po skończeniu lutowania należy przeprowadzić próbę szczelności. W tym celu instalację należy napełnić azotem. Maksymalne ciśnienie robocze wynosi 4,3MPa.

Po poprawnie wykonanej próbie szczelności ,należy uzupełnić układy chłodnicze nowym czynnikiem chłodniczym do wartości nominalnej . Szacunkowa ilość czynnika została przedstawiona w kosztorysie prac .

Po wykonaniu prób ciśnienia i sprawdzeniu szczelności rurociągi freonowe izolować izolacją typu Armaflex AC, każda rura w osobnej izolacji:

- dn 6,4 - dn22,2 – gr. izolacji 13mm
- dn22,2 – dn28,6 gr. izolacji 13mm
- dn28,6 – dn 35 gr. izolacji 19mm
- dn 42 gr. izolacji 19mm

Uwaga :

Wszelkie prace budowlane związane z zapewnieniem wymaganych parametrów w pomieszczeniach w budynku nr 14 , musi wykonywać firma posiadająca aktualne szkolenia i certyfikaty w zakresie obsługi i konserwacji urządzeń MITSUBISHI ELECTRIC seria CITY MULTI VRF oraz MITSUBISHI HEAVY VRF i MULTI SPLIT lub równoważne zastosowane , spełniające minimalne wymagania .

Osoby wykonujące prace (minimum 4) muszą posiadać aktualne świadectwo kwalifikacji UDT F-Gazowe - osobowe oraz zaświadczenie kwalifikacyjne do napełniania zbiorników na gazy skroplone (czynniki chłodnicze) wydane przez UDT .

Minimum dwie osoby muszą posiadać kurs lutowania twardego zgodnie z normą PN EN ISO 13585:2012

Firma musi posiadać aktualne świadectwo kwalifikacji F-gazowe dla przedsiębiorstwa wydane przez Urząd Dozoru Technicznego .

Zastosowane urządzenia muszą spełniać minimalne wymagania równoważności :

Zastosowane urządzenia muszą posiadać sterowniki zapewniające:

- możliwość zadawania temperatury w pomieszczeniu z dokładnością do 0,5°C
- możliwość regulacji żaluzji jednostki ściiennej w pionie oraz w poziomie ze sterownika przewodowego,
- panel dotykowy pozwalający na zmianę nastawy temperatury, zmianę prędkości obrotowej wentylatora lub wyłączenie urządzenia,
- menu sterownika w j. polskim,
- blokadę wprowadzonych nastaw.

Agregaty skraplające wyposażone w sprężarki inwerterowe pozwalające na płynne dopasowanie wydajności urządzeń do aktualnych potrzeb poprzez ciągłą kontrolę różnicy temperatur (w pomieszczeniu i zadanej) i efektywne dopasowanie prędkości sprężarki oraz niskiego ciśnienia.

Zaproponowane urządzenia muszą spełniać następujące funkcje:

VRF 1 Kuchnia Właściwa

Czynnik chłodniczy R410A. Jednostka zewnętrzna o nominalnej wydajności chłodniczej nie mniej niż 40.0 kW , nominalnej wydajności grzewczej nie mniej niż 45.0 kW.

Zakres temp. zewnętrznej chłodzenie od minimum – 5 °C do nie mniej niż +52°C

Zakres temp. zewnętrznej grzanie od minimum -20°C do nie mniej niż +15,5°C

Sprężarka inwerterowa: płynna regulacja wydajności.

- Możliwość podłączenia komputera z programem serwisowym,
- Funkcja testu systemu (z poziomu jednostki zewnętrznej),
- Możliwość zdefiniowania trybu pracy (chłodzenie lub grzanie) z poziomu jednostki zewnętrznej,
- Możliwość zablokowania pracy systemu zewnętrznym sygnałem (np. z systemu przeciwpożarowego lub zewnętrznego termostatu),

Pobór energii elektrycznej:

nie więcej niż 9,87 kW dla chłodzenia, nie więcej niż 10,51 kW dla grzania

Poziom ciśnienia akustycznego: nie więcej niż chł. 62 dB(A),

SEER nie mniej niż 4,05 ; SCOP nie mniej niż 4,28

Wymiary nie więcej niż 1858x1240x 740 mm, waga nie więcej niż 278 kg

---

Jednostki wewnętrzne systemu VRF – podstropowe

Jednostki podstropowe ze stali nierdzewnej , automatyczne sterowanie wentylatorem , 4 biegi wentylatora , specjalny tryb dla wysokich pomieszczeń , filtr przeznaczony do pracy w pomieszczeniach o gorącym , pełnym oparów powietrza.

Możliwość zewnętrznego włączenia/wyłączenia (np. sygnałem z zewnętrznego termostatu lub kontaktronu okiennego)

Funkcja restartu- automatyczne uruchomienie po przerwie w zasilaniu

Poziom ciśnienia akustycznego dla H/L: maksymalnie: 39 / 37 dBA

Nominalna moc chłodnicza nie mniej niż 7.1 kW w zakresie nie mniej niż 3.3 kW i nie więcej niż 8.1 kW

Nominalna moc grzewcza nie mniej niż 7.6 kW w zakresie nie mniej niż 3.5 kW i nie więcej niż 10.2 kW

Wymiar nie więcej niż 1136 x 650 x 280 (szerokość x głębokość x wysokość)

Waga nie więcej niż 42 kg

Możliwość diagnostyki z użyciem programu serwisowego.

VRF 2 Sale Generalskie

Czynnik chłodniczy R410A. Jednostka zewnętrzna o nominalnej wydajności chłodniczej nie mniej niż 22,4kW, nominalnej wydajności grzewczej nie mniej niż 22,4kW.

Zakres temp. zewnętrznej chłodzenie od minimum -15°C do nie mniej niż +50°C

Zakres temp. zewnętrznej grzanie od minimum -20°C do nie mniej niż +15,5°C

Sprężarka inwerterowa: płynna regulacja wydajności.

Monitoring parametrów pracy (wyświetlacz na płycie drukowanej jednostki zewnętrznej):

- ciśnienia,
  - temperatury,
  - stopień otwarcia EEV,
  - sygnalizacja awarii itp.
  - Możliwość podłączenia komputera z programem serwisowym,
  - Funkcja testu systemu (z poziomu jednostki zewnętrznej),
  - Zabezpieczenie antykorozyjne wymiennika ciepła („blue fins”),
  - Możliwość zdefiniowania trybu pracy (chłodzenie lub grzanie) z poziomu jednostki zewnętrznej,
-

- Możliwość zablokowania pracy systemu zewnętrznym sygnałem (np. z systemu przeciwpożarowego lub zewnętrznego termostatu),

Pobór energii elektrycznej:

nie więcej niż 5,60kW dla chłodzenia, nie więcej niż 4,80kW dla grzania

Poziom ciśnienia akustycznego: nie więcej niż chł. 59dB(A), nie więcej niż grz. 60dB(A)

SEER nie mniej niż 6,65; SCOP nie mniej niż 4,34

Wymiary: nie więcej niż 1505x970x370, waga nie więcej niż 165kg

---

Jednostki wewnętrzne systemu VRF – kasetonowe

Jednostki typu kasetonowego z 4 stronnym wypływem powietrza , panel z deflektorem , ze stali nierdzewnej , automatyczne sterowanie wentylatorem , 4 biegi wentylatora. Urządzenie do montażu w panel sufitu podwieszonoego 60 x 60 .

Możliwość zewnętrznego włączenia/wyłączenia (np. sygnałem z zewnętrznego termostatu lub kontaktronu okiennego)

Funkcja restartu- automatyczne uruchomienie po przerwie w zasilaniu

Poziom ciśnienia akustycznego dla Lo / Me / HI / P-Hi nie więcej niż 29 / 31 / 33 / 38 dBA

Nominalna moc chłodnicza nie mniej niż 5,6 kW

Nominalna moc grzewcza nie mniej niż 6,3 kW

Wymiar nie więcej niż 236 x 840 x 840 mm

Waga nie więcej niż 21,5 kg

Możliwość diagnostyki z użyciem programu serwisowego.

MULTI - Wydawalnia posiłków

Czynnik chłodniczy R32. Jednostka zewnętrzna o nominalnej wydajności chłodniczej nie mniej niż 12.5 kW w zakresie nie mniej niż 5.0 kW i nie więcej niż 14.0 kW , nominalnej wydajności grzewczej nie mniej niż 14.0 kW w zakresie nie mniej niż 4.0 kW i nie więcej niż 16.0 kW.

Zakres temp. zewnętrznej chłodzenie od minimum -15°C do nie mniej niż +50°C

Zakres temp. zewnętrznej grzanie od minimum -20°C do nie mniej niż +20°C

Sprężarka inwerterowa: płynna regulacja wydajności.

Monitoring parametrów pracy (wyświetlacz na płycie drukowanej jednostki zewnętrznej):

- ciśnienia,
- temperatury,
- stopień otwarcia EEV,
- sygnalizacja awarii itp.
- Możliwość podłączenia komputera z programem serwisowym,
- Funkcja testu systemu (z poziomu jednostki zewnętrznej),
- Zabezpieczenie antykorozyjne wymiennika ciepła („blue fins”),
- Możliwość zdefiniowania trybu pracy (chłodzenie lub grzanie) z poziomu jednostki zewnętrznej,
- Możliwość zablokowania pracy systemu zewnętrznym sygnałem (np. z systemu przeciwpożarowego lub zewnętrznego termostatu),

Pobór energii elektrycznej:

nie więcej niż 4,54 kW dla chłodzenia, nie więcej niż 3,58 kW dla grzania

Poziom ciśnienia akustycznego: nie więcej niż dla chłodzenia 54 dBA i dla grzania nie więcej niż 56 dBA

SEER nie mniej niż 2,76 ; SCOP nie mniej niż 3,91

Wymiary: nie więcej niż 845 x 970 x 370 , waga nie więcej niż 78 kg

---

Jednostki wewnętrzne systemu MULTI – naścienne

Możliwość zewnętrznego włączenia/wyłączenia (np. sygnałem z zewnętrznego termostatu lub kontaktronu okiennego)

Sygnał awarii jednostki (12V DC)

Sygnał pracy sprężarki (12V DC)

Funkcja restartu- automatyczne uruchomienie po przerwie w zasilaniu

Poziom ciśnienia akustycznego dla Ulo / Lo / Me / Hi w trybie chłodzenia nie więcej niż 22 / 33 / 41 / 46 oraz w trybie grzania nie więcej niż 23 / 34 / 42 / 46

Tryb cichej pracy , kontrola kierunku nawiewu

Możliwość diagnostyki z użyciem programu serwisowego.

VRF 3 Stołówka Ogólna

Czynnik chłodniczy R410A. Jednostka zewnętrzna o nominalnej wydajności chłodniczej nie mniej niż 50.0 kW , nominalnej wydajności grzewczej nie mniej niż 50.0 kW.

Zakres temp. zewnętrznej chłodzenie od minimum – 5 °C do nie mniej niż +52°C

Zakres temp. zewnętrznej grzanie od minimum -20°C do nie mniej niż +15,5°C

Sprężarka inwerterowa: płynna regulacja wydajności.

- Możliwość podłączenia komputera z programem serwisowym,
- Funkcja testu systemu (z poziomu jednostki zewnętrznej),
- Możliwość zdefiniowania trybu pracy (chłodzenie lub grzanie) z poziomu jednostki zewnętrznej,
- Możliwość zablokowania pracy systemu zewnętrznym sygnałem (np. z systemu przeciwpożarowego lub zewnętrznego termostatu),

Pobór energii elektrycznej:

nie więcej niż 15,19 kW dla chłodzenia, nie więcej niż 12,7 kW dla grzania

Poziom ciśnienia akustycznego: nie więcej niż chł. 62 dB(A),

SEER nie mniej niż 3,29 ; SCOP nie mniej niż 3,93

Wymiary nie więcej niż 2048 x 1350 x 720 mm, waga nie więcej niż 410 kg

---

Jednostki wewnętrzne systemu VRF – kasetonowe

Jednostki typu kasetonowego z 4 stronnym wyptywem powietrza , panel z deflektorem , ze stali nierdzewnej , automatyczne sterowanie wentylatorem , 4 biegi wentylatora. Urządzenie do montażu w panel sufitu podwieszonoego 60 x 60 .

Możliwość zewnętrznego włączenia/wyłączenia (np. sygnałem z zewnętrznego termostatu lub kontaktronu okiennego)

Funkcja restartu- automatyczne uruchomienie po przerwie w zasilaniu

Poziom ciśnienia akustycznego dla Lo / Me / HI / P-Hi nie więcej niż 29 / 31 / 33 / 38 dBA

Nominalna moc chłodnicza nie mniej niż 5,6 kW

Nominalna moc grzewcza nie mniej niż 6,3 kW

Wymiar nie więcej niż 236 x 840 x 840 mm

Waga nie więcej niż 21,5 kg

Możliwość diagnostyki z użyciem programu serwisowego.

1.2. Uwagi i zalecenia montażowe

Projektowane instalacje należy wykonać zgodnie z „Warunkami technicznymi wykonania i odbioru” COBRTI INSTAL oraz przestrzegać Rozporządzenia Ministra Pracy, Płacy i Polityki Socjalnej z dn. 26.09.97r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy [Dz.U.nr.129/97].

Pracownicy powinni być przeszkoleni w zakresie przepisów BHP i p.poż.

Zastosowane materiały i urządzenia techniczne winny odpowiadać wymaganiom jakościowym w zakresie BHP, oraz posiadać odpowiednie dokumenty dopuszczające do stosowania.

1.3. PRZEDMIOT SPECYFIKACJI TECHNICZNEJ

Przedmiotem niniejszej Specyfikacji Technicznej są wymagania dotyczące wykonania i odbioru robót związanych z pracami budowlanymi w budynku nr 14 przy ul. Radiowej 2 w Warszawie.

1.4. ZAKRES STOSOWANIA SPECYFIKACJI TECHNICZNEJ

Specyfikacje techniczne są stosowane jako dokument przetargowy i kontraktowy przy zlecaniu i realizacji robót.

1.5. ZAKRES ROBÓT OBJĘTYCH SPECYFIKACJĄ TECHNICZNĄ

Ustalenia zawarte w niniejszej specyfikacji dotyczą remontu instalacji klimatyzacji działającej na czynniku chłodniczym freonowym w obiekcie przy ul. Radiowej 2 w Warszawie , budynek 14 .

1.5.1. Klimatyzacja :

- klimatyzatory ścienne , wchodzące w skład zaawansowanego systemu VRF ze zmiennym przepływem czynnika chłodniczego
- przewody freonowe z miedzi chłodniczej
- przewody odprowadzenia skroplin z PVC
- przewody zasilania
- przewody sterowania
- oprogramowanie użytkownika

1.4. OKREŚLENIA PODSTAWOWE

Instalacja klimatyzacji

Instalację klimatyzacji stanowi układ połączonych przewodów napełnionych czynnikiem chłodniczym, wraz z armaturą, klimatyzatorami, agregatem zewnętrznym, przewodami odprowadzenia skroplin, przewodami sterowania i zasilania elektrycznego.

Klimatyzator – jednostka wewnętrzna schładzająca powietrze przetłaczane przez urządzenie przy pomocy wentylatora

Agregat skraplający, agregat zewnętrzny – jednostka zewnętrzna wyposażona w sprężarkę sprężającą czynnik chłodniczy

Freon – potoczne określenie czynnika chłodniczego, w przypadku urządzeń klimatyzacji komfortu jest to R32 lub R410A

Ciśnienie próbne – Ciśnienie, przy którym dokonywane jest badanie jej szczelności

Średnica nominalna (DN lub ϕ)

Średnica, która jest dogodnie zaokrągloną liczbą, w przybliżeniu równą średnicy rzeczywistej wyrażonej w milimetrach.

Nominalna grubość ścianki rury

Grubość ścianki, która jest liczbą równą rzeczywistej grubości ścianki rury wyrażonej w milimetrach.

Specyfikacja techniczna

Dokument określający cechy, które powinien posiadać wyrób lub proces jego wytwarzania w zakresie jakości, parametrów technicznych, bezpieczeństwa lub wymiarów, w tym w odniesieniu do nazewnictwa, symboli, badań i metodologii badań, opakowania, znakowania i oznaczania wyrobu.

Dokumentacja techniczna wykonawcza

Zgodnie z Prawem budowlanym odrębnym przepisem regulowane są jedynie zakres i zawartość dokumentacji budowlanej, niezbędnej do uzyskania pozwolenia na budowę. W WTWiO określono zakres i zawartość dokumentacji technicznej wykonawczej, która w szczególności powinna zawierać :

- 1 Opis techniczny projektowanej instalacji z charakterystyką ogólną i nominalnymi parametrami pracy instalacji
- 2 Warunki techniczne wykonania i odbioru (w postaci opisowej lub odniesienia do określonego wydawnictwa), albo – po wdrożeniu specyfikacji technicznych do polskiego systemu budownictwa – zbiór specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót objętych projektem
- 3 Obliczenia szczytowego zapotrzebowania na chłód do klimatyzowania pomieszczeń
- 4 Rysunki instalacji na rzutach powtarzalnych i nietypowych kondygnacji
- 5 Zestawienie wyrobów, urządzeń i elementów z podaniem identyfikujących je cech, ujętych normami, katalogami itp., a także oznaczeń i ilości

2. MATERIAŁY

2.1. WYMAGANIA OGÓLNE

Wykonawca jest zobowiązany dostarczyć materiały zgodnie z wymaganiami ST. Wykonawca powinien powiadomić Kierownika Projektu o proponowanych źródłach otrzymania materiałów przed rozpoczęciem ich dostawy. W przypadku nie zaakceptowania materiału ze wskazanego źródła, Wykonawca powinien przedstawić do akceptacji Kierownika Projektu materiał z innego źródła.

Wybrany i zaakceptowany rodzaj materiału nie może być później zmieniony bez zgody Kierownika Projektu. Każdy rodzaj robót, w którym znajdują się nie zbadane i nie zaakceptowane materiały. Wykonawca wykonuje na własne ryzyko, licząc się z jego nie przyjęciem i niezapłaceniem za wykonaną pracę.

2.2. WYROBY DOPUSZCZONE DO OBROTU

Wyrobami dopuszczonymi do obrotu i powszechnego stosowania w budownictwie są właściwie oznaczone :

- 1 wyroby budowlane dla których wydano certyfikat na znak bezpieczeństwa, wykazujący, że zapewniono zgodność z kryteriami technicznymi określonymi na podstawie Polskich Norm, aprobat technicznych oraz właściwych przepisów i dokumentów technicznych – w odniesieniu do wyrobów podlegających tej certyfikacji
- 2 wyroby budowlane dla których dokonano oceny zgodności i wydano certyfikat zgodności lub deklarację zgodności z Polską Normą lub z aprobatą techniczną, mające istotny wpływ na spełnianie co najmniej jednego z wymagań

-
- podstawowych – w odniesieniu do wyrobów nie objętych certyfikacją na znak bezpieczeństwa
- 3 wyroby budowlane umieszczone w wykazie wyrobów nie mających istotnego wpływu na spełnianie wymagań podstawowych oraz wyrobów wytwarzanych i stosowanych według tradycyjnie uznanych zasad sztuki budowlanej
  - 4 wyroby budowlane oznaczone znakowaniem CE, dla których zgodnie z odrębnymi przepisami dokonano oceny zgodności ze zharmonizowaną normą europejską wprowadzoną do zbioru Polskich Norm, z europejską aprobatą techniczną lub krajową specyfikacją techniczną państwa członkowskiego Unii Europejskiej uznaną przez Komisję Europejską za zgodną w wymaganiach podstawowych
  - 5 wyroby budowlane znajdujące się w określonym przez Komisję Europejską wykazie wyrobów mających niewielkie znaczenie dla zdrowia i bezpieczeństwa, dla których producent wydał deklarację zgodności z uznanymi regułami sztuki budowlanej

2.3. OŚWIADCZENIA

Dopuszczone do jednostkowego stosowania w obiekcie budowlanym są wyroby budowlane wykonane według indywidualnej dokumentacji technicznej sporządzonej przez projektanta obiektu lub z nim uzgodnionej, dla których dostawca wydał oświadczenie wskazujące, że zapewniono zgodność wyrobu z tą dokumentacją oraz z przepisami i obowiązującymi normami

2.4. OBOWIĄZKI KIEROWNIKA BUDOWY

Zgodnie z art. 46 ustawy Prawo budowlane, kierownik budowy, a jeżeli jego ustanowienie nie jest wymagane – inwestor, obowiązany jest przez okres wykonywania robót budowlanych przechowywać oświadczenia wymienione w 2.3 oraz udostępniać je przedstawicielom uprawnionych organów.

2.5. SKŁADOWANIE MATERIAŁÓW NA PLACU BUDOWY.

Wyroby z tworzyw sztucznych należy chronić przed uszkodzeniami pochodzącymi od podłoża na którym są składowane. Składowanie powinno odbywać się na terenie równym i utwardzonym, z możliwością odprowadzenia wód opadowych.

Wiązki rur można składować po trzy jedna na drugiej, lecz nie wyżej niż na 2.0 m wysokości w taki sposób, aby ramka wiązki wyższej nie spoczywała na ramce wiązki niższej.

Rury składowane w stertach umieścić na równym podłożu na podkładach drewnianych o szerokości nie mniejszej niż 0.1 m i takiej grubości, aby kielichy nie leżały na ziemi. Rozstaw podkładów 1.0-2.0 m. Należy zastosować boczne wsporniki, najlepiej drewniane lub wyłożone drewnem w maksymalnych odstępach co 1.5 m.

Rury o różnych średnicach i grubościach winny być składowane oddzielnie, a gdy nie jest to możliwe rury o najgrubszej ściance powinny znajdować się na spodzie. W stercie nie powinno się znajdować więcej niż siedem warstw do wysokości max. 1.5 m. Kielichy rur powinny być wysunięte tak, aby końce rur w wyższej warstwie nie spoczywały na kielichach

---

warstwy niższej - warstwy rur należy układać naprzemianległe. Końce rur należy zabezpieczać zaślepkami.

Gdy wiadomo, że składowane rury nie zostaną ułożone w ciągu 12 miesięcy należy je zabezpieczyć przed nadmiernym wpływem promieniowania słonecznego poprzez zadaszenie.

Rur z PVC nie wolno nakrywać uniemożliwiając przewietrzanie.

Elementy prefabrykowane mogą być składowane poziomo lub pionowo, jedno- lub wielowarstwowo.

Kręgi można składować poziomo (w pozycji wbudowania) do wysokości 1,80 m.

Przy pionowym składowaniu należy stosować podkłady i kliny podobnie jak przy składowaniu rur - pierwszą warstwę należy ułożyć na podkładach drewnianych, zabezpieczając klinami umocowanymi do podkładów pierwszy i ostatni element warstwy przed przesunięciem. Pokrywy żelbetowe należy składować poziomo.

Wszystkie urządzenia, przewody i kształtki wentylacyjne oraz elementy galanterii wentylacyjnej należy przechowywać w położeniu poziomym na płaskim, równym podłożu, w sposób gwarantujący ich zabezpieczenie przed uszkodzeniem, w zadaszonym pomieszczeniu.

Urządzenia i elementy galanterii należy składować w opakowaniach fabrycznych w zamykanych pomieszczeniach, zabezpieczonych przed dostępem osób trzecich.

Nie należy dopuszczać do deptania i gięcia kanałów i kształtek wentylacyjnych. Uszkodzone (pogięte, z utraconą geometrią, porysowane, ze zdartą warstwą ocynku) kanały i kształtki wentylacyjne nie nadają się do montażu i należy je usunąć z placu budowy.

Niedopuszczalne jest ciągnięcie kanałów.

Kanały, kształtki, kratki, wentylatory, i inne materiały (uszczelki, środki do czyszczenia i odtłuszczania, farby, izolacje itp.) powinny być składowane w sposób uporządkowany, z zachowaniem wyżej omówionych środków ostrożności

Należy zwrócić szczególną uwagę na zabezpieczenie przeciwpożarowe substancji łatwopalnych

Cement, materiały izolacyjne, kształtki, uszczelki oraz inne drobne elementy należy składować w magazynie zamkniętym.

Kruszywa tj. pospółkę i piasek do zapraw należy składować w przyzmacach.

Zaleca się sposób składowania materiałów umożliwiający dostęp do poszczególnych jego asortymentów.

2.6. ODBIÓR MATERIAŁÓW NA BUDOWIE

Materiały należy dostarczyć na budowę wraz ze świadectwem jakości, kartami gwarancyjnymi i protokołami odbioru technicznego oraz atestem o zgodności z normą.

Dostarczone materiały na miejsce budowy należy sprawdzić pod względem kompletności i zgodności z danymi producenta oraz przeprowadzić oględziny dostarczonych materiałów. W razie stwierdzenia wad lub powstania wątpliwości ich jakości, przed wbudowaniem należy poddać badaniom określonym przez Kierownika Projektu robót.

3. SPRZĘT

Do robót ziemnych i przygotowawczych można stosować następujący sprzęt:

- piłę do cięcia asfaltu i betonu,
- piłę motorową do cięcia drzew,
- koparki o pojemności 0,25 - 0,60 m³,
- spycharki,
- sprzęt do zagęszczania gruntu (ubijak),

-
- samochody samowyładowcze.

Do robót montażowych i demontażowych można stosować następujący sprzęt:

- wciągarkę ręczną,
- wciągarkę mechaniczną,
- samochód skrzyniowy,
- samochód samowyładowczy,
- dźwigi lub żurawie,
- betoniarki,
- nożyce do cięcia stali,
- spawarki spalinowe lub elektryczne,
- żurawie,
- giętarki do rur
- przyrządy do montażu rur,
- wiertnicę
- piłę do cięcia betonu

4. TRANSPORT

4.1. WYMAGANIA OGÓLNE

Wykonawca zobowiązany jest do stosowania takich środków transportu, które pozwolą uniknąć uszkodzeń i odkształceń przewożonych materiałów.

Materiały na budowę powinny być przewożone zgodnie z przepisami ruchu drogowego oraz BHP. Przewożone materiały powinny być rozmieszczone równomiernie, oraz zabezpieczone przed przemieszczeniem w czasie ruchu pojazdu.

4.2. TRANSPORT URZĄDZEŃ KLIMATYZACYJNYCH ORAZ ELEMENTÓW DO JEDNOSTEK WEWNĘTRZNYCH

Urządzenia i osprzęt klimatyzacyjny przewozić w opakowaniach fabrycznych, zabezpieczone przed uszkodzeniami mechanicznymi i przesuwaniem się w czasie transportu. Urządzenia i osprzęt klimatyzacyjny przewozić krytymi środkami transportu.

5. WYKONANIE INSTALACJI KLIMATYZACJI

5.1. WYMAGANIA OGÓLNE

Instalacja klimatyzacyjna powinna zapewnić obiektowi budowlanemu, w którym ją wykonano, możliwość spełnienia **wymagań podstawowych** dotyczących w szczególności:

- a) bezpieczeństwa konstrukcji,
- b) bezpieczeństwa pożarowego,
- c) bezpieczeństwa użytkowania,
- d) odpowiednich warunków higienicznych i zdrowotnych oraz ochrony środowiska
- e) ochrony przed hałasem i drganiami
- f) oszczędności energii

Instalacja klimatyzacji powinna być wykonana zgodnie z projektem oraz przy spełnieniu we właściwym zakresie wymagań przepisu techniczno – budowlanego wydanego w drodze rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki, zgodnie z art. 7 ust. 2 ustawy Prawo budowlane, z uwzględnieniem

---

ewentualnych odstępstw udzielonych od tych przepisów w trybie przewidzianym w art. 8 tej ustawy, a także zgodnie z zasadami wiedzy technicznej

Ponadto instalacja klimatyzacji powinna być wykonana, przy wzięciu pod uwagę przewidywanego okresu użytkowania, w sposób umożliwiający zapewnienie jej prawidłowego użytkowania w zakresie chłodzenia, zgodnie z przeznaczeniem obiektu i założeniami projektu budowlanego tej instalacji oraz we właściwym zakresie zgodnych z wymaganiami przepisów techniczno – budowlanych dotyczących warunków technicznych użytkowania obiektów budowlanych, a także zgodnie z zasadami wiedzy technicznej.

5.2. PRZEWODY FREONOWE

W instalacjach klimatyzacyjnych stosuje się przewody z miedzi chłodniczej. Przewody należy łączyć przez lutowanie twarde.

5.3. PROWADZENIE PRZEWODÓW INSTALACJI KLIMATYZACJI

5.3.1. Przewody poziome prowadzone przy ścianach, na lub pod stropami itp. powinny spoczywać na podporach stałych (w uchwytych) usytuowanych w odstępach nie mniejszych niż wynika to z wymagań dla materiału z którego wykonane są rury.

5.3.2. Przewody układane w zakrywanych bruzdach ściennych powinny być układane zgodnie z projektem technicznym. Trasy przewodów powinny być zinwentaryzowane i naniesione w dokumentacji technicznej powykonawczej.

5.3.3. Przewody należy prowadzić w sposób zapewniający właściwą kompensację wydłużeń cieplnych (z maksymalnym wykorzystaniem możliwości samokompensacji)

5.3.4. Przewody należy prowadzić w sposób umożliwiający wykonanie izolacji cieplnej

5.3.5. Przewody zasilający i powrotny, prowadzone obok siebie, powinny być ułożone równolegle.

5.3.6. Przewody pionowe należy prowadzić tak, aby maksymalne odchylenie od pionu nie przekroczyło 1cm na kondygnację

5.3.7. Przewody należy prowadzić w sposób umożliwiający zabezpieczenie ich przed dewastacją (szczególnie dotyczy to przewodów z miedzi)

5.4. PODPORY

5.4.1. Konstrukcja i rozmieszczenie podpór powinny umożliwić łatwy i trwały montaż przewodu, a konstrukcja i rozmieszczenie podpór przesuwnych powinny zapewnić swobodny, poziomy przesuw przewodu.

5.4.2. Maksymalny odstęp między podporami przewodów podano w tablicy poniżej.

Średnica nominalna	Przewód montowany	
	pionowo	poziomo

6,35	1,2	0,6
9,53	1,2	0,6
12,7	1,6	1,2
15,88	1,6	1,5
19,05	2,0	1,5
28,58 i większe	2,9	2,2

5.5. TULEJE OCHRONNE

5.5.1. Przy przejściach rurą przez przegrodę budowlaną (np. przewodem poziomym przez ścianę, a przewodem pionowym przez strop), należy stosować tuleje ochronne.

5.5.2. W tulei ochronnej nie może znajdować się żadne połączenie rury.

5.5.3. Tuleja ochronna powinna być rurą o średnicy wewnętrznej większej od średnicy zewnętrznej rury przewodu :

- a) co najmniej o 2 cm, przy przejściu przez przegrodę pionową
- b) co najmniej o 1 cm, przy przejściu przez strop.

5.5.4. Tuleja ochronna powinna być dłuższa niż grubość przegrody pionowej o około 5 cm z każdej strony, a przy przejściu przez strop powinna wystawać około 2cm powyżej posadzki.

5.5.5. Przestrzeń pomiędzy rurą przewodu a tuleją ochronną powinna być wypełniona materiałem trwale plastycznym nie działającym korozyjnie na rurę, umożliwiającym jej wzdluzne przemieszczanie się i utrudniającym powstanie w niej naprężeń ścinających.

5.5.6. Przepust instalacyjny w tulei ochronnej w elementach oddzielenia przeciwpożarowego powinien być wykonany w sposób zapewniający przepustowi odpowiednią klasę odporności ogniowej (szczelności ogniowej E, izolacyjności ogniowej I) wymaganą dla tych elementów, zgodnie z rozwiązaniem szczegółowym znajdującym się w projekcie technicznym.

5.5.7. Przepust instalacyjny w tulei ochronnej, wykonany w zewnętrznej ścianie budynku poniżej poziomu terenu, powinien być wykonany w sposób zapewniający przepustowi uzyskanie gazoszczelności i wodoszczelności.

5.5.8. Wodoszczelny przepust instalacyjny w tulei ochronnej powinien być wykonany zgodnie z rozwiązaniem szczegółowym znajdującym się w projekcie technicznym.

5.5.9. Przejście rurą w tulei ochronnej przez przegrodę nie powinno być podporą przesuwną tego przewodu.

5.6. MONTAŻ KLIMATYZATORÓW

5.6.1. Klimatyzator należy montować wypoziomowany w pionie i w poziomie.

5.6.2. Klimatyzator należy montować z uwzględnieniem możliwości grawitacyjnego odprowadzenia skroplin.

5.6.3. Klimatyzatory należy mocować do ściany zgodnie z instrukcją montażu producenta.

5.6.4. Klimatyzatory należy montować uwzględniając ciężar jednostki oraz w sposób uniemożliwiający przenoszenie wibracji.

5.7. WYKONANIE URUCHOMIENIA SYSTEMU

Należy wykonać próbę szczelności układu

5.8. ZABEZPIECZENIE ANTYKOROZYJNE ZEWNĘTRZNE PRZEWODÓW I INNYCH ELEMENTÓW INSTALACJI

Wszystkie elementy metalowe niezabezpieczone fabrycznie antykorozyjnie należy zabezpieczyć w sposób zgodny z dokumentacją projektową, dokumentacją techniczną producenta lub zgodnie z zasadami wykonywania robót budowlanych

5.9. IZOLACJA CIEPLNA

5.9.1. Przewody freonowe instalacji klimatyzacyjnej powinny być izolowane cieplnie.

5.9.2. Materiał z którego będzie wykonana izolacja cieplna, jego grubość oraz rodzaj płaszcza osłaniającego, powinny być zgodne z projektem technicznym instalacji klimatyzacji.

5.9.3. Materiały przeznaczone do wykonywania izolacji cieplnej powinny być suche, czyste i nie uszkodzone, a sposób składowania materiałów na stanowisku pracy powinien wykluczać możliwość ich zawilgocenia lub uszkodzenia.

5.9.4. Powierzchnia na której jest wykonywana izolacja cieplna powinna być czysta i sucha. Nie dopuszcza się wykonywania izolacji cieplnych na powierzchniach zanieczyszczonych ziemią, cementem, smarami itp. Oraz na powierzchniach z niecałkowicie wyschniętą lub uszkodzoną powłoką antykorozyjną.

5.9.5. Zakończenia izolacji cieplnej powinny być zabezpieczone przed uszkodzeniem lub zawilgoceniem.

5.9.6. Izolacja cieplna powinna być wykonana w sposób zapewniający nierozprzestrzenianie się ognia.

5.10. OZNACZANIE

5.10.1. Przewody, armatura i urządzenia, po ewentualnym wykonaniu zewnętrznej ochrony antykorozyjnej i wykonaniu izolacji cieplnej, należy oznaczyć zgodnie z przyjętymi zasadami oznaczania podanymi w projekcie technicznym i uwzględnionymi w instrukcji obsługi instalacji ogrzewczej.

5.10.2. Oznaczenia należy wykonać na przewodach i urządzeniach na ścianach w pomieszczeniach technicznych i gospodarczych w budynku, w tym w piwnicach nie będących lokalami użytkowymi.

5.11. SPRAWDZENIE PRZYGOTOWANIA BUDYNKU DO BADAŃ ODBIORCZYCH INSTALACJI KLIMATYZACJI

Sprawdzenie przygotowania budynku do odbioru instalacji klimatyzacji polega na sprawdzeniu w dzienniku budowy potwierdzenia przez wykonawców zakończenia wszystkich robót przy wykonywaniu instalacji klimatyzacji.

5.12. DOKUMENTACJA TECHNICZNA POWYKONAWCZA

Zakres i zawartość dokumentacji technicznej powykonawczej instalacji klimatyzacji określają niniejsze WTWiO. W szczególności dokumentacja ta powinna zawierać :

- 1) projekt techniczny powykonawczy instalacji klimatyzacji
- 2) instrukcja obsługi instalacji klimatyzacji wraz z dokumentacjami techniczno-ruchowymi tych wyrobów zastosowanych w instalacji, dla których jest to niezbędne
- 3) na wyroby objęte gwarancjami, dokumenty potwierdzające gwarancję producenta lub dystrybutora
- 4) protokół szkolenia personelu
- 5) protokół zdawczo – odbiorczy
- 6) protokół pomiarów szczelności urządzeń i instalacji obiegu freonu
- 7) specyfikacja i parametry urządzeń klimatyzacyjnych
- 8) protokół sprawdzenia i pomiarów obwodów elektrycznych
- 9) protokół badania linii kablowej
- 10) protokół pomiarów rezystancji izolacji instalacji elektrycznej
- 11) protokół sprawdzenia samoczynnego wyłączenia zasilania

6. KONTROLA JAKOŚCI ROBÓT

Kontrolę wykonuje się przez:

- sprawdzenie zgodności wykonania instalacji z projektem
- sprawdzenie jakości materiałów i urządzeń, ich atestów, certyfikatów, deklaracji zgodności z PN
- sprawdzenie prawidłowego działania przepustnic
- sprawdzenie szczelności połączeń kanałowych
- pomiar przepływu strumienia powietrza w przewodach wg PN-ISO 5221
- sprawdzenie usunięcia wszystkich ewentualnych usterek
- sprawdzenie działania instalacji klimatyzacji oraz wyregulowanie
- sprawdzenie poziomu hałasu zgodnie z PN-78/B-10440

6.1. BADANIE MATERIAŁÓW.

Użyte materiały do budowy kanału powinny być zgodne z Dokumentacją Projektową.

Sprawdzenie materiałów użytych do budowy polega na porównaniu ich cech z wymaganiami określonymi w Dokumentacji Projektowej:

- a) pośrednio, na podstawie dokumentów określających jakość przewidzianych do wbudowania materiałów i porównanie ich cech z odpowiednimi normami i warunkami technicznymi
- b) bezpośrednio, na budowie przez oględziny zewnętrzne lub odpowiednie badania specjalistyczne, porównując cechy jak w poz. a).

6.2. BADANIE ZGODNOŚCI Z DOKUMENTACJĄ PROJEKTOWĄ.

Badanie zgodności wykonanych robót z Dokumentacją Projektową przeprowadza się przez:

- a) sprawdzenie dokumentów wymienionych w pkt. 5.14 pod względem merytorycznym i formalnym.
- b) sprawdzenie, czy zmiany wprowadzone w trakcie wykonywania robót zostały wniesione do Dokumentacji Projektowej i potwierdzone w dzienniku budowy przez nadzór techniczny oraz zatwierdzone przez Kierownika Projektu.
- c) sprawdzenie czy poszczególne fazy robót wykonano zgodnie z Dokumentacją Projektową oraz z dokumentami wymienionymi w punkcie 5.14

7. ODBIÓR ROBÓT.

Instalacja powinna być przedstawiona do odbioru technicznego – końcowego po spełnieniu następujących warunków :

- a) zakończono wszystkie roboty montażowe przy instalacji, łącznie z wykonaniem izolacji cieplnej
- b) instalację wyczyszczono, wytworzono próżnię i napełniono czynnikiem chłodniczym
- c) dokonano badań odbiorczych, z których wszystkie zakończyły się wynikiem pozytywnym
- d) zakończono uruchamianie instalacji obejmujące w szczególności sprawdzenie ciśnień ssania występujących na zaworach agregatów zewnętrznych
- e) zakończono roboty budowlane – konstrukcyjne, wykończeniowe i inne, mające wpływ na efekt chłodzenia w pomieszczeniach obsługiwanych przez instalację i spełnienie wymagań w zakresie oszczędności energii

Odbiór końcowy kończy się protokołarnym przejęciem instalacji klimatyzacji do użytkowania lub protokołarnym stwierdzeniem braku przygotowania instalacji do użytkowania, wraz z podaniem przyczyn takiego stwierdzenia

Protokół odbioru końcowego nie powinien zawierać postanowień warunkowych. W przypadku zakończenia odbioru protokołarnym stwierdzeniem braku przygotowania instalacji do użytkowania, po usunięciu przyczyn takiego stwierdzenia należy ponadto sprawdzić czy w czasie pomiędzy odbiorami elementy instalacji nie uległy zniszczeniu.

8. BADANIA ODBIORCZE

Należy przeprowadzić wszystkie badania wymagane aktualnymi przepisami, zaleceniami producenta oraz zgodne z zasadami sztuki wykonywania instalacji klimatyzacyjnych, w szczególności :

- a) badanie szczelności instalacji freonowej
- b) sprawdzenie i pomiar obwodów elektrycznych
- c) badanie linii kablowej
- d) pomiar rezystancji izolacji instalacji elektrycznej
- e) sprawdzenie samoczynnego wyłączenia zasilania

9. PRZEPISY ZWIĄZANE

9.1. NORMY

1.	PN-78/B-10440	Wentylacja mechaniczna. Urządzenia wentylacyjne. Wymagania i badania przy odbiorze
2.	PN-B-03434	Przewody i kształtki wentylacyjne oraz ich połączenia
3.	PN-B-76001	Przewody wentylacyjne – szczelność. Wymagania i badania
4.	BN-67/8865-25	Podpory i podwieszenia przewodów wentylacyjnych
5.	BN-73/8865-39	Tłumiki akustyczne przewodowe
6.	BN-69/8864-24	Wsporniki do rur z blachy i stali kształtowej
7.	BN-73/8962-08	Kratki wentylacyjne nawiewne i wywiewne
8.	BN-70/8865-33	Czerpnie ścienne powietrza
9.	BN-70/8865/31	Wyrzutnie ścienne
10.	PN-76/B-03420	Parametry obliczeniowe powietrza zewnętrznego
11.	PN-78/B-03421	Parametry obliczeniowe powietrza wewnętrznego w pomieszczeniach dla stałego przebywania ludzi
12.	PN-87/B-02151/02	Dopuszczalne wartości poziomu dźwięku w pomieszczeniach
13.	PN-EN 378-1	Instalacje ziębnicze i pompy ciepła. Wymagania dotyczące bezpieczeństwa i ochrony środowiska. Część I: Wymagania podstawowe, definicje, klasyfikacja i kryteria wyboru
14.	PN-EN 12735-1:2003	Miedź i stopy miedzi. Rury miedziane okrągłe bez szwu stosowane w instalacjach klimatyzacyjnych i chłodniczych. Część 1: Rury do instalacji rurowych.

9.2. INNE DOKUMENTY

1.	Ustawa Prawo budowlane z dnia 7 lipca 1994r.
2.	Rozporządzenie Rady ministrów z dnia 12 kwietnia 2002r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie
3.	Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 sierpnia 1999r. w sprawie warunków technicznych użytkowania budynków mieszkalnych
4.	Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997r
5.	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003r w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego
6.	Zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 marca 1996r w sprawie dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia, wydzielanych przez materiały budowlane, urządzenia i elementy wyposażenia w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (M.P. Nr 19, poz. 231)

7.	Warunki techniczne wykonania i odbioru robót budowlano-montażowych. Tom I. Budownictwo ogólne. ARKADY - 1987 r
8.	Warunki techniczne wykonania i odbioru robót budowlano-montażowych. Tom II. Instalacje sanitarne i przemysłowe. ARKADY - 1987 r
9.	Warunki techniczne wykonania i odbioru rurociągów z tworzyw sztucznych, SGGiK – Warszawa 1994
10.	Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997r.
11.	Rozporządzenie Rady ministrów z dnia 12 kwietnia 2002r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.
12.	Rozporządzenie Min. Infrastruktury z dn. 06 lutego 2003 r w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywaniu robót budowlanych.